

På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM

På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM

Kapitel 23, predikan av Micael Nilsson, hållen i Korskyrkan söndagen den 23 januari 2014.

Jag har haft ett svårt arbete den här veckan. Jag har läst en bibeltext som varit svårt att läsa, och som förstår är ännu svårare att ens försöka predika över. Men jag saknar flyktvägar. Jag har utropat Jesus Kristus som min Herre, och i det beslut ligger självklart också beslutet att möta hans undervisning. Dessutom står jag inför dig surrad fast vid denna talarstol av ett löfte, för i början av förra året lovade jag dig att vi skulle läsa hela Matteusevangeliet, kapitel för kapitel, och det innefattar så klart också det 23:e. Å andra sidan står jag inte alls här ovilligt, för lyssna vad Paulus skriver, 2 Tim 3:16-17: "Varje bok i skriften är inspirerad av Gud och till nytta när man undervisar, vederlägger, vägleder och fostrar till ett rättfärdigt liv, så att den som tillhör Gud blir fri från sina brister och rustad för alla slags goda gärningar."

Många av oss skulle säga att vi tror på hela Bibeln, d.v.s. att det som står där står där för att det ska stå där, och för att allt har ett budskap till oss. Fast i självverket läser vi nog mest ett antal favoritstycken som vi sedan bygger vår tro på. Och frågan är vad det gör med oss. Med andra ord, om predikanten själv får välja predikar han eller hon nog mer sällan över Matt 23. Men den som tar sig tid med dessa ord ska snart höra Gud tala. Så låt oss nu läsa innantill.

Matt 23:1-12: Sedan talade Jesus till folket och sina lärjungar och sade: "De skriftlära och fariseerna har satt sig på Moses stol. Gör därför allt vad de lär er och håll fast vid det, men handla inte som de gör, för de säger ett och gör ett annat. De binder ihop tunga bördor och lägger dem på människornas axlar, men själva rör de inte ett finger för att rätta till dem. Allt vad de företar sig gör de för att människorna skall lägga märke till dem. De skaffar sig breda böneremсор och stora manteltofsar. De tycker om att ha hedersplatsen på gästabuden och sitta främst i synagogan, och de vill bli hälsade på torgen och kallas rabbi av alla människor. Men ni skall inte låta er kallas rabbi, ty en är er läromästare och ni är alla bröder. Ni skall inte kalla någon här på jorden för er fader, ty en är er fader, han som är i himlen. Inte heller skall ni låta er kallas lärare, ty en är er lärare, Kristus. Den som är störst bland er skall vara de andras tjänare. Den som upphöjer sig skall bli förödmjukad, och den som ödmjukar sig skall bli upphöjd.

Matt 21, 22 och kapitel 23 ska läsas tillsammans. Dessa kapitel beskriver ett och samma skeende. Det börjar med att Jesus rider in i Jerusalem. Folket jublar och sjunger: - Hosanna, Davids son. Välsignad är han som kommer i Herrens namn. Detta var redan då en gammal psalm, ord från Ps 118 i Psaltaren. Det var dessutom laddade, profetiska ord. Med dessa ord skulle Messias hälsas välkommen. När folket sjöng så så sa de med sin sång, åtminstone dessa som stämde in i den, att de trodde att Jesus var Messias, Frälsaren. Och barnen sjöng med. Då får de judiska ledarna panik. De gör allt för att tysta sången och för att visa att Jesus är en falsk profet. Men de misslyckas, både med det ena och det andra. Och nu, i det 23 kapitlet, stänger Jesus samtalet och debatterna med dessa ledare, och då framförallt med fariseerna, av vilka det fanns ungefär 6000 i landet, med att varna för dem, men också uttrycka sin sorg över dem.

Det första stycket är en kartläggning av fariseerna och över deras påverkan. Fariseerna var, för dig som inte är bekant med dem, kanske det mesta dominanta religiösa partiet i Israel. Det Jesus säger om dem är tragiskt. Låt oss bara lyfta fram några ord här.

Först erkänner Jesus deras auktoritet, åtminstone på ett plan. De är lärare. I synagogan fanns en stor stol, ofta en stenstol. Det var en talarstol. När rabbinerna satte sig där satte de sig på Moses plats, d.v.s. för att undervisa i lagen. Och det ifrågasätter inte Jesus. Det är gott att det finns ett ledarskap. Det ska man respektera. Och så länge detta ledarskap verkligen undervisar Guds ord så ska man vara ödmjuk och inlyssnande. Fast Jesus fortsätter också med att säga: "...men handla inte som de gör, för de säger ett och gör ett annat. De binder ihop tunga bördor och lägger dem på människornas axlar, men själva rör de inte ett finger för att rätta till dem."

Kan du tänka dig en mer tragisk dom över ett ledarskap, politiskt eller andligt? - Lyssna till vad de säger men gör inte som de gör. För deras ord och deras liv går åt olika håll. Dessutom lägger de tunga bördor på människor, utan att hjälpa dem att hantera detta.

På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM

Jag måste säga att detta är ord som varje ledarskap måste pröva sig inför. Och varje förkunnare. För till slut kan man bli hur radikal som helst, fylla sin undervisning med orden mer, större, bättre... Ja, vi kan bli så radikala att ingen längre kan leva upp till våra utmaningar. Så blir människor bara slagna, lamslagna och sönderslagna. Istället för till befrielse leder det till skampålen, och till känslan av att aldrig duga. Och då har vi, även om vi nu skulle ha kristna förtecken framför allt, skapat ännu en religion, full av tunga krav. Och det var vad Jesus hade att säga om dessa fariséer, som kunde föreläsa teologi men inte trösta, som kunde skapa syndamedvetande och stryka under skuld och skam, men som inte ledde människor till en kärleksfull och nådefull Gud. Och sådan religion har vi alldeles för mycket av. Förutom detta använde dessa män sin religion, ja t.o.m. sitt böneliv, sina klädesdetaljer och dessutom en massa vackra titlar, som man i och för sig nog kunde använda, för det är nog inte Jesu poäng här, t.ex. kallade sig ju Paulus både fader och lärare, men dessa titlar ska inte användas på det här sättet, med det här syftet, nämligen för att framstå som någon mycket mer andlig och viktig än alla andra.

Jag satt på en ledarsamling en gång. Jag var inbjuden dit och visad till hedersbordet, fast jag försökt sätta mig längst ner. Den där dagen yrde titlarna i luften. En var evangelist, nästa var pastor, och sedan kom ett antal biskopar. Hackordningen var hur tydlig som helt, och helt omöjlig att få att gå ihop med Jesu undervisning här.

Nu, efter denna analys av dessa ledare, följer ett tungt bibelstycke, nämligen Jesu sju verop över fariséerna. Jag undrar hur många predikningar du hört om dessa verop i ditt liv. Håll i dig, och gör en notering i loggboken, för här kommer en. Vi läser texten först.

Vers 13-36: Ve er, skriftlärdar och fariseer, ni hycklare som stänger till himmelriket för människorna. Ni går inte själva in, och dem som vill komma dit in släpper ni inte in. Ve er, skriftlärdar och fariseer, ni hycklare som far över land och hav för att vinna en enda proselyt, och när någon har blivit det, gör ni honom till ett helvetets barn, dubbelt värre än ni själva.

Ve er, ni blinda ledare som säger: Svär man vid templet betyder det ingenting, men svär man vid guldets i templet är eden bindande. – Ni blinda dårar, vilket är förmer, guldets eller templet som har gjort guldets heligt? Ni säger: Svär man vid offeraltaret betyder det ingenting, men svär man vid gåvan som ligger på det är eden bindande. – Ni blinda, vilket är förmer, gåvan eller altaret som gör gåvan heligt? Den som svär vid altaret svär både vid det och vid allt som ligger på det. Den som svär vid templet svär både vid det och vid honom som bor i det. Och den som svär vid himlen, han svär både vid Guds tron och vid honom som sitter på den.

Ve er, skriftlärdar och fariseer, ni hycklare som ger tionde av mynta och dill och kummin men försummar det viktigaste i lagen: rättvisa, barmhärtighet, trohet. Det gäller att göra det ena utan att försumma det andra. Ni blinda ledare, som silar mygg men sväljer kameler! Ve er, skriftlärdar och fariseer, ni hycklare som rengör utsidan av bågaren och skålen, medan de inuti är fulla av vinningslystnad och omåttlighet. Du blinde farisé, gör först bågaren ren inuti, så blir också utsidan ren.

Ve er, skriftlärdar och fariseer, ni hycklare som är som vitkalkade gravar. Utanpå ser de prydliga ut, men inuti är de fulla av de dödas ben och annat orent. På samma sätt visar ni upp ett rättfärdigt yttre för människorna, medan ert inre är fullt av hyckleri och orättfärdighet.

Ve er, skriftlärdar och fariseer, ni hycklare som reser monument över profeterna och smyckar de rättfärdigas gravstenar och säger: Om vi hade levt på våra fäders tid, skulle vi inte ha gjort oss medskyldiga till profeternas blod. Därmed visar ni själva att ni är söner till dem som mördade profeterna. Fortsätt som era fäder, tills måttet är rågat. Ormar, huggormsyngel, hur skall ni kunna undgå att dömas till helvetet? Därför skall jag sända er profeter, visa män och skriftlärdar. Somliga av dem kommer ni att döda och korsfästa och andra kommer ni att piska i era synagogor och jaga från stad till stad. Så skall allt rättfärdigt blod som utgjutits här på jorden komma över er, alltifrån den rättfärdige Abels blod till blodet från Sakarja, Berekjas son, som ni mördade mellan templet och altaret. Sannerligen, alltsammans skall detta släkte få svara för.

Först tar vi den här frågan: Var tog den 14:e versen vägen? Svaret är att den versen inte finns i våra äldsta handskrifter av Matteus evangelium. Men den finns i Mark 12:40 och Luk 20:47. Man kan nog tänka att den fanns med som en not under texten, men hamnade i den med tiden, men

På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM

att den möjligen inte fanns där från början. Dock vet vi att Jesus faktiskt sa detta om fariséerna en gång, Mark 12:40: "De äter änkorna ur husen och ber långa böner för syns skull." Låter inte det som en jobbigt skev andlighet? Dessa verop är uttryck både för fördömande över detta dåliga ledarskap, men på samma gång också ett uttryck för sorg och omsorg.

De ska dessutom läsas tillsammans med Jesu salighetsprisningar, uttalade i Jesu bergspredikan, tidigare i samma evangelium. De kontrasterar mot varandra. I sin bergspredikan talar Jesus om attityder som Gud älskar. Här talar han om attityder Gud avskyr. Lyssna hur dessa ord bryter mot varandra. I Matt 5 säger Jesus "Saliga de som är fattiga i anden, dem tillhör himmelriket." Här säger han: "Ve er, skriftlärdar och fariseer, ni hycklare som stänger till himmelriket för människorna."

I Matt 5 säger Jesus: "Saliga de som hungrar och törstar efter rättfärdigheten, de skall bli mättade." Här talar han om människor som istället "är fulla av vinningslystnad och omåttlighet." I Matt 5 säger Jesus: "Saliga de renhjärtade, de skall se Gud." Men här talar han om människor med ett prydligt yttre, men vars hjärtan är fulla "av hyckleri och orättfärdighet." Här talar han om avarterna av människors religioner. På berget predikar han om förvandlade liv.

Jesus säger att fariséerna åkte runt i världen för att vinna proselyter, d.v.s. efterföljare. Men tydligen var dessa fariséer mer intresserade av att göra just fariséer av hedningarna än att hjälpa dem få frid med Gud, vilket Jesus underkänner, minst sagt. Så måste vi inte göra detsamma, d.v.s. verka för att våra rörelser ska få framgång istället för att människor ska finna en egen relation till en levande Gud.

Jesus talar dessutom om hur fariséerna följer vissa lagar, men verkar strunta i andra. Och om hur de slingrar sig när det kommer till de eder och löften de gett, och säger att "svär man vid templet betyder det ingenting, men svär man vid guldets i templet är eden bindande." D.v.s. ungefär som när någon ger ett löfte och försöker komma undan med att korsa fingrarna bakom ryggen.

Jesus avvisar en religion som till slut blir ett utanpåverk. Vid den här tiden på året vitkalkades gravarna i Jerusalem inför påsken. Sådana är dessa fariséer, säger Jesus, och pekar kanske mot just en sådan grav, som ser så vackert ut på utsidan, men vars insida är så död.

Det sista veropet handlar om resta monument, och om historieförfälskning, vilket så ofta blivit maktmissbrukares speciella disciplin. - Ni reser monument över de dödade profeterna, säger Jesus. Men ni är inte som profeterna. Ni är som dem som dödade dem. Det trodde de nog inte alls. Dessa ledare var nog istället helt övertygade om att om de levte när profeterna dödades så hade de varit för och inte emot dem. Fast vad är egentligen garantin för att inte jag, om jag varit i Jerusalem den där gången när alla ropade att Jesus skulle korsfästas inte också ryckts med? Hade jag verkligen kunnat stå emot det där grupptricket?

Jesus säger att dessa ledare är som de som dödade profeterna. Varför säger han så? Jo, för att han vet att det är sant, att de har mord i sinnet i denna stund, och att de snart ska medverka till att Jesus dödas.

Låt mig sammanfatta denna tunga textmassa med att till sist säga att den är underbar. För det är den verkligen, vid närmare eftertanke. Det är underbart att Gud inte vill ha en religion där några människor gör sig stora och utnyttjar andra för sitt eget bästa. Det är underbart att Gud bryr sig om änkor och fattiga. Det är underbart att Gud inte vill ha en religion som består av vackra ord och som bara är en vacker fasad. Och det är underbart att Gud inte bara vill ha proselyter, anpassade till ett religiöst system, utan vill förvandla våra liv, inifrån och på riktigt, av nåd och i oändlig kärlek.

Alltså får du inte läsa detta som att Jesus är arg. Du måste höra att rösten är full av både omsorg och längtan. Det hör vi nämligen nu i dessa avslutande ord, som är så fulla av omsorg, vers 37-39: Jerusalem, Jerusalem, du som dödar profeterna och stenar dem som blir sända till dig. Hur ofta har jag inte velat samla dina barn så som hönan samlar sina kycklingar under vingarna, men ni ville inte. Nu får ni själva ta hand om ert övergivna hus. Ty jag säger er: ni ser mig inte mera förrän den dag då ni säger: Välsignad är han som kommer i Herrens namn."

Om du ser ditt barn leka vid vägkanten när en lastbil närmar sig, höjer du rösten och ropar att barnet ska gå därifrån. Du höjer rösten, inte för att du är arg, utan för att du älskar ditt barn. Nu förstår vi att det samma är sant här. Jesus har höjt rösten i kärlek. Men nu sänker han den i en

På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM

innerlig kärleksförklaring: - Jerusalem, hur ofta har jag inte velat samla dina barn så som hönan samlar sina kycklingar under vingarna, men ni ville inte."

Bilden är långt från de bombastiska veropen. Bilden av en höna som samlar sina ungar under sina vingar är enkel, lågmäld och öm. Poängen är förstås den här: Detta vill Gud med varje människa. Också med oss. Också vi får komma, som små sköra fågelungar, med våra oändligt trasiga liv, och gå rakt in i Guds nåd. Och där får detta tuffa kapitel avslutas, med en bildväxling. För till sist är det nåden vi har kvar på näthinnan. Och i minnet dessa ord om framtiden: "ni ser mig inte mera förrän den dag då ni säger: Välsignad är han som kommer i Herrens namn." Om Jesus bara sagt: - Ni ser mig inte mer... då vore allt hopp ute. För tänk om han bara lämnat oss här, på denna ensamma planet mitt i kalla Vintergatan. Vad skulle vi då hoppats på? Det lilla ordet "förrän" rymmer en evighet full av hopp. I dessa ord säger Jesus att folkets avvisande, och ledarnas förfall, inte ska bli sista ordet. För Jerusalem ska se honom igen. Och den dagen ska sången som en gång sjöngs av några få i porten till Jerusalem, "Hosianna, Davids son", ljuda över hela jorden, och t.o.m. en dag gå genom en ny himmel och en nyskapad jord.

Jag kan inte låta bli att tänka att det här kapitlet är som när man går genom en lång mörk källargång och plötsligt träder rakt ut i det bländvita solljuset.